

Міністерство освіти і науки України
Хіміко-технологічний коледж імені Івана Кожедуба
Шосткинського інституту Сумського державного університету

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
_____ Т.І.Сорока
«__»_____ 2017 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування з української мови для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста на основі базової загальної середньої освіти

спеціальність: 051 Економіка; 071 Облік і оподаткування; 072 Фінанси, банківська справа та страхування; 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; 133 Галузеве машинобудування; 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка; 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології; 161 Хімічні технології та інженерія.

Розглянуто та схвалено
на засіданні циклової комісії
українознавства та іноземної мови
Протокол №_7_ від_12.03.2017 р. _____
Голова циклової комісії
_____/Н.І.Щасна

Розробила
викладач вищої категорії
Н. І. Щасна

м. Шостка, 2017 р.

Пояснювальна записка

Мова належить до найважливіших ознак людини. Вона є засобом і матеріалом формування й становлення особистості людини, її інтелекту, волі, почуттів та формою буття. Мова - це безперервний процес пізнання світу, його освоєння людиною. Мова є засобом спілкування між людьми, передавання власного досвіду іншим і збагачення досвідом інших.

Українська мова є державною мовою України. Це передбачає її пріоритетне використання в усіх сферах суспільного життя. Оволодіння українською мовою сприяє залученню до надбань культури українського народу, виробляє почуття впевненості у власних силах, допомагає свідомо мотивувати вибір майбутньої професії. Досконале володіння державною мовою - важлива умова формування особистості майбутнього молодшого спеціаліста, становлення його високодуховного, національно зорієнтованого світогляду як запоруки професійної кар'єри, передумови формування фахової компетенції. Найважливішим завданням освіти в Україні на сучасному етапі є прилучення молоді до національної культури на основі рідної мови.

Програму вступного випробування з української мови складено для осіб, які вступають на основі базової загальної середньої освіти для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста на підставі чинної програми з української мови для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (лист МОН №1/11-6611 від 23.12.2004р.) відповідно до Закону «Про загальну середню освіту» та Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

Матеріали програми вступних випробувань розподілено за такими розділами: «Фонетика. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Орфоепія», «Орфографія».

У ній ураховано державний статус української мови, її суспільні функції, взято до уваги специфіку навчального предмета, що має виразні інтегративні функції, здатність справляти різнобічний навчальний, розвивальний і виховний впливи на абітурієнтів, сприяти формуванню особистості, готової до активної творчої діяльності у всіх сферах життя демократичного суспільства.

Програма складається із пояснювальної записки, змісту дисципліни і рекомендованої основної та додаткової літератури.

Результати вступних випробувань для абітурієнтів, які вступають на основі базової загальної середньої освіти, оцінюються за 12-бальною шкалою. **Критерії оцінювання знань та вмінь абітурієнтів сформульовано в пояснювальній записці до пакету екзаменаційних завдань.**

Вступні випробування з української мови проводяться у формі письмового екзамену, який складається з тестових завдань закритого і відкритого типу.

Тривалість письмового екзамену - 90 хв.

Зміст програми з української мови

1. Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі.
2. Букви й інші графічні засоби. Український алфавіт. Співвідношення звуків і букв, звукове значення букв я, ю, є, ї, щ та буквосполучень дз, дзь, дж.
3. Склад. Наголос. Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі. Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі.
4. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних.
5. Найпоширеніші чергування голосних звуків.
6. Найпоширеніші чергування приголосних звуків.
7. Правила вживання апострофа.
8. Правила вживання м'якого знака. Позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.
9. Написання слів іншомовного походження.
10. Спільнокореневі слова і форми слів. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.
11. Вимова і написання префіксів з- (зі-, с-), роз-, без-, пре-, прі-, при-.
12. Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові.
Зміни приголосних при творенні слів.
13. Правопис складних і складноскорочених слів.
14. Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова.
Пряме і переносне значення слів.
15. Синоніми, антоніми, омоніми.

16. Загальноживані слова. Діалектні та професійні слова. Стилiстична диференціяція української лексики. Запозичені слова.
17. Поняття про фразеологiзми. Типи фразеологiзмiв. Джерела української фразеологiї. Фразеологiзми в ролі членiв речення.
18. Поняття про самостійні та службові частини мови.
19. Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
20. Назви істот і неістот, загальні і власні назви.
21. Рід, число, відмінок іменників.
22. Відміни іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників.
23. Невідмінювані іменники. Способи творення іменників.
24. Правопис найуживаніших суфіксів іменників. Велика буква у власних назвах.
25. Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
26. Якісні, відносні та присвійні прикметники.
27. Ступені порівняння прикметників, їх утворення.
28. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників.
29. Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.
30. Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (власне кількісні, неозначено-кількісні, дробові, збірні) і порядкові. Числівники прості, складні і складені.
31. Відмінювання кількісних і порядкових числівників. Правопис числівників.

32. Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників.
33. Відмінювання займенників. Правопис займенників.
34. Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова.
35. Способи дієслова (дійсний, умовний, наказовий). Види дієслів (доконаний і недоконаний). Часи дієслів.
36. Дієслова I і II дієвідмін. Особа і число. Безособові дієслова. Способи творення дієслів. Правопис дієслів.
37. Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення.
38. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові дієслівні форми на -но, -то. Правопис дієприкметників.
39. Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного і недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. Правопис дієприслівників.
40. Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення. Правопис прислівників.
41. Прийменник як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники. Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс.
42. Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності. Групи

сполучників за будовою. Правопис сполучників окремо і через дефіс.

43. Частка як службова частина мови. Формотворчі, словотворчі та модальні частки.

Написання часток. «Не» і «ні» з різними частинами мови.

44. Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

45. Словосполучення. Будова і типи словосполучень за способом вираження головного члена.

46. Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення.

47. Члени речення (підмет і присудок; додаток, означення, обставини), способи їх вираження та різновиди. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот.

48. Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом та присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах.

49. Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні й неповні речення. Тире в неповних реченнях.

50. Однорідні члени речення. Узагальнювальне слово при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах речення.

51. Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки в них.

52. Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнювальні). Розділові знаки при відокремлених членах.

53. Складне речення, його типи. Складносурядне речення. Розділові знаки в складносурядних реченнях.

54. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види

підрядних речень. Розділові знаки в складнопідрядних реченнях.

55. Складне речення з кількома підрядними.

56. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні.

Складне речення з різними видами зв'язку, розділові знаки в ньому.

57. Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

58. Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий і публіцистичний.

Вступник повинен уміти:

- визначати в словах голосні, тверді і м'які, дзвінки й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні; ділити слово на склади; визначати звукове значення букв у слові;
- визначати місце букв в алфавіті, розташовувати слова за алфавітом; розпізнавати явища уподібнення приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й;
- пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; вживати слова в переносному значенні;
- знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів; пояснювати значення фразеологізмів, приказок, прислів'їв, крилатих висловів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні;
- відділяти закінчення слів від основи, членувати основу на значущі частини, добирати спільнокореневі слова, розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні; визначати спосіб творення слів;
- розпізнавати частини мови, визначати їх загальне значення, морфологічні ознаки, лексико-граматичні розряди, синтаксичну роль;
- розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й реченнями; визначати головне й залежне слово в підрядному словосполученні; визначати поширені й непоширені словосполучення, типи словосполучень за способами вираження головного слова;
- розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за складом граматичної основи, за наявністю чи відсутністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за будовою, за наявністю чи відсутністю однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання;

- розпізнавати види другорядних членів та їх типи й різновиди, визначати типи односкладних речень;
- розпізнавати складні речення різних типів, визначати їх структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями;
- визначати в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, речення з непрямою мовою; замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати;
- розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них;
  - розпізнавати вивчені орфограми й пунктограми, правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні та пунктуаційні помилки на вивчені правила.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Дудка О.О.Український правопис. Практикум. 5-11 класи/О.О.Дудка, Л.А. Шевелева. - К.: Гімназія, 2011. – 307 с.
2. Заболотний О.В. Українська мова: Підручник для 10 кл. (рівень стандарту)/О.В.Заболотний, В.В. Заболотний. - Київ: Генеза, 2011. – 258 с.
3. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник/ Г.О.Козачук. - К.: Вища школа, 2007. – 312 с.
4. Коваленко О. В. Підготовка до тестування з української мови для старшокласників та абітурієнтів. : І ч. / О. В. Коваленко. – К,2006. – 96 с.
5. Ющук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови/ І.П.Ющук. - К.: Освіта, 2013. – 258 с
6. Збірник тестових завдань з української мови та літератури: Посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання випускників середніх шкіл і вступників до Національного університету «Львівська політехніка» / Укл.: Г.Л. Вознюк, І.П. Василюшин, І.Б. Ментинська. - Львів, 2013. - 476 с.

ДОДАТКОВА:

1. Авраменко О.М. Українська мова. Довідник. 1500 завдань у тестовій формі. 5-11 класи/ О.М.Авраменко. – К.: Грамота, 2015. – 405 с.
2. Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник/ М.Зубков. - Харків: ВД «ШКОЛА», 2009. – 377 с.
3. Новий довідник: Українська мова. Українська література. - К.: ТОВ «КАЗКА», 2008.
4. Орфографія української мови: просто про складне / Радченко І. - К.: Шкільний світ, 2008.
5. Плющ М.Я., Грипас Н.Я. Граматика української мови в таблицях: навчальний посібник. - К.: Вища школа. - 2004.
6. Шкуратяна Н.Г.Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: навч. посібник/ Н.Г.Шкуратяна, С.В.Шевчук. - К.: Вища школа, 2007. – 320 с.
7. Тести. Українська мова. 5-12 класи/ За ред. д. філол. н. проф. Гуйванюк Н.В. - К.: Академія, 2009. – 345 с.
8. Український правопис / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. Потебні, Ін-т української мови. – К.: Наук. думка, 2008. – 288 с.